

Norges vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Erlend Sveen Finstad

erf@nve.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
202406844	Erlend Sveen Finstad	20250008	Martin Eggen	10. januar 2025

Wind Catching Demo - Høring av melding med forslag til konsekvensutredningsprogram

Wind Catching Demo AS har sendt NVE melding om planlagt demonstrasjonsanlegg for flytende vindturbiner for et testanlegg av turbinsystemet Windcatcher. Meldingen inneholder forslag til konsekvensutredningsprogram. Samlet omfatter prosjektet fire "vindplater", delt opp i to utbyggingsfaser. Utredningsområdet omfatter et areal på ca. 27,3 km². Tiltent areal ligger rundt 18 kilometer ut fra Lyngøya i Øygarden, i yttergrensen av utredningsområde Vestavind D, en utredningsområde som er en del av en nasjonal strategisk konsekvensutredning, men der utredningen enda ikke ferdigstilt. Den strategiske konsekvensutredningen for dette området skal leveres innen utgangen av juni 2025. Utredningsområdets vestre grense ligger også rundt 20 kilometer fra utredningsområde Vestavind B, der overordnet konsekvensutredning er levert.

Wind Catching Demo AS argumenterer for at slik samlokalisering er klokt for å redusere miljøpåvirkningen, og skriver at det sannsynligvis vil komme andre og større prosjekt her i fremtiden. BirdLife Norge har et annet utgangspunkt. Da NVE i april 2023 leverte forslag til 20 utredningsområder som kan være egnet for havvind, antar vi at formålet med en slik bred tilnærming betyr at noen områder skal åpnes for havvind, mens andre ikke skal det. Det kan godt være at Vestavind D ikke blir prioritert åpnet for havvind. Dessuten er samlokalisering i et område med høye fugleforekomster på ingen måte gunstig. Effekten av mange vindturbiner i ett område, kontra noen få, er også usikkert og må synliggjøres. Wind Catching Demo AS antar at teknologien er gunstig for fugler sammenlignet med konvensjonelle turbiner på grunn av mindre arealbruk og færre enheter. Som de selv skriver er dette antakelser, og kun undersøkelser i driftsfasen kan fortelle oss mer om dette. Skal disse undersøkelsene ha verdi må det også gjennomføres grundige forundersøkelser.

Den 10. juni 2022 vedtok Stortinget at «utbygging og drift (*av havvind, vår merknad*) skal gjøres på en måte som sikrer svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid» og at «Stortinget ber regjeringen sikre at utbygging og drift av havvindparker og annen fornybar energiproduksjon på norsk sokkel har vesentlig bedre natur- og miljøregnskap enn tidligere energiprojekter i Norge.»

Vestavind F (som også inkluderer Utsira Nord) lengre sør har fått tillatelse hos NVE til å øke den totale kapasiteten med nye 500–750 MW. Det er interessant å se hva NVE selv uttaler i den anledning: «NVE vurderer at konsekvensene for trekkfugl og sjøfugl kan være alvorlige om det bygges ut mye mer havvind i dette området, men her er det vesentlige mangler i kunnskapen.» BirdLife Norge mener en slik tilnærming svekker hensikten med den nasjonale strategiske konsekvensutredningen, der man finner de mest egnede områdene også med tanke på miljøpåvirkning før videre åpning av areal og supplerende undersøker.

Dersom man skal oppfylle Stortingets bestilling og reglene for konsekvensutredning er det behov for ny kunnskap også for Wind Catching Demo. Vi reagerer derfor negativt på at konsekvensutredningen skal baseres på eksisterende informasjon/prosjekter i regi av NINA (herunder deres prosjekt SEATRECK, Marsis og VisAviS), samt Artskart, Naturbase og «informasjon fra lokale ressurspersoner».

Dette er uakseptabelt, all den tid det er store kunnskapsmangler og området ikke er kartlagt med tanke på sjøfugl. Ved kunnskapsmangel må NVE benytte § 9 (føre-var-prinsippet) og avslå søknaden. Generell kunnskap tilsier at vindkraft og større tekniske installasjoner så nært kysten av Vestlandet kan være svært konfliktfylt siden det passerer et omfattende fugletrekk her store deler av året. Som Wind Catching Demo AS skriver i sin melding, varierer det dominerende fugletrekkets avstand fra land med værforhold (de henviser til erfaringer fra Utsira). Sterk pålandsvind vil generelt føre mer fugler nærmere kysten, mens fuglene kan trekke lengre ut under andre forhold. Både avstand fra land og flyvehøyde vil være forskjellig mellom arter og individer.

Fuglekikkere tilknyttet BirdLife Norge avd. Hordaland har i en årrekke telt trekkende sjøfugler fra Herdlevær og Skogsøy i Øygarden. Godt kjent kunnskap viser at trekket av sjøfugl langs kysten tidvis kan være intensivt og omfatte et stort antall fugl. Blant annet er området kjent for å ha et av landets mest intensive trekkbevegelser av smålom, som er en av artene som i størst grad påvirkes negativt av vindkraftverk. Under hovedtrekket i april-mai kan antall smålom som trekker gjennom dette området daglig overstige flere hundre individer, og over 1000 individer er flere ganger påvist. En rekke andre arter trekker også gjennom dette området. Trekket foregår alt fra noen få hundre meter fra kyststripa til noen mil ut. Siden observasjonene foregår fra land, er fugler lengre ut enn 10 kilometer normalt vanskelig å indentifisere (med havsule og noen få andre arter som unntak). Fugletrekket lengre ut enn dette er vanskelig å få øye på. Artene involvert inkludere mange arter på Rødlisten for arter (2021) og norske ansvarsarter. I Norge er 63 % av hekkende sjøfuglarter rødlistet.

Et klart flertall av norske hekkefugler trekker om natten. Hvor mange som flyr utover havet så langt nord på Vestlandet, har vi sviktende kunnskap om, men antallet trost og andre spurvefugler som raster i ytre kyststrøk i Øygarden, spesielt i forbindelse med regn, tåke og vind, kan være høyt og tidvis telle titalls (hundrevis) tusen fugler.

Både Vestavind D, Vestavind B og Vestavind F er vurdert til å ha middels sensitivitet (sårbarhet) for påvirkning på sjøfugl. NINA skriver at «Plassering og nærhet til kysten gjør at område har høyt antall arter og individer. Området benyttes av både pelagiske og kystnære

arter, og benyttes til næringssøk av overflatebeitende og dykkende arter.»¹ Vurderingene er basert på kjent kunnskap. For mange av artene er likevel kunnskapen liten. SEAPOP har mest data fra større fuglefjell i Nord-Norge, der instrumentering av enkeltindivider gjennom prosjektet SEATRACK har gitt oss mer forståelse om vandringer til arter, populasjoner og enkeltindivid. Selv om prosjektet har fått økte bevilgninger de siste årene, og porteføljen av arter og forskningsområder har blitt utvidet, er det fortsatt best kunnskap om pelagiske sjøfugler fra nordlige fugleforekomster. Merk også at det ikke bare er lokale/norske sjøfuglbestander som overvintrer/trekker gjennom dette området. Det er ingen grunn til å at SEATRACK skal ha veldig stor relevans i denne sammenheng.

BirdLife Norge mener utredningsområdene kunne ha blitt vurdert til større sensitivitet med mer kunnskap om fugletrekket i området. Wind Catching Demo rammes av disse vurderingene. Ulike studier av effekter av vindkraft viser til dels betydelige effekter på sjøfugler med artsspesifikke og steds spesifikke variasjoner. Generelt ser havsule og lommer ut til å bli sterkt påvirket ved å vike unna og dermed miste fiskeplasser og naturlig trekkleier, mens andre arter har kollisjonsrisiko. Fellesnevneren er at undersøkingene viser at vindkraft ikke må legges til særlig marint produktive område eller viktige funksjonsområder, der de påvirker et stort antall fuglearter på ulike måter.

Det er naturlig se på vurderingene Statsforvalteren i Rogaland gjorde i forbindelse med et annet testanlegg, nemlig METCentre offshore havvinnanlegg utenfor kysten av Karmøy, der de skriver: «Utbyggingen ligger i influensområdet til en svært viktig trekkroute for mange fuglearter, hvor flere av de er trua. Denne ruta er klassifisert som et landskapsøkologisk funksjonsområde av svært stor verdi. Det er fremdeles stor uvisshet om følgene av vindkraftanlegg for ulike artsgrupper av fugl, slik som trekkhøyde under ulike værforhold, endra trekk-korridorer, artsspesifikke variasjoner, type anlegg med mer. Det er lite sannsynlig at fuglene vil være i stand til å venne seg til slike anlegg. Førre-var-prinsippet § 9 i naturmangfoldloven vil ut fra dette måtte vektlegges tungt».²

Wind Catching Demo AS legger vekt på at antall hekkende sjøfugler på Vestlandet har gått kraftig tilbake de siste 30-40 årene. Dette, sammen med det faktum at aktuelle arter (måker, terner osv.) generelt har kortere radius for matsøk i hekketiden enn en mer pelagiske sjøfugler, taler til prosjektet fordel, mener de. Her vil vi gjerne snu på argumentasjonen. Samlet belastning (naturmangfoldlovens § 10) tilsier at man ikke introduserer nye negative faktorer for sjøfuglene i dette området. Vurdering av den samlede belastningen (sumvirkningen) økosystemene vil bli utsatt for, må vurderes i konsekvensutredningen. Dette synet underbygges av et av Norges nasjonale miljømål for naturmangfold, fastsatt av Klima- og miljødepartementet: «Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres».³

¹ NINA-rapport 2184: Verdisetting av sjøfuglers sensitivitet for havvind i norske kyst- og havområder. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3094728>

² Statsforvalteren klager på NVE sitt vedtak om å gi konsesjon til flytende vindmøller utenfor Karmøy. <https://www.statsforvalteren.no/nn/Rogaland/Plan-og-bygg/Arealforvaltning/statsforvalteren-klager-pa-nve-sitt-vedtak-om-a-gi-konsesjon-til-flytende-vindmoller-utenfor-karmoy/>

³ Miljøstatus: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2>

I dag ligger noen av de viktigste hekkeforekomstene av sjøfugler i nordlige del av Øygarden og på Fedje (nord for Øygarden). Så og si alle rødnebbterne i fylket hekker her.

Måkers og andre kystnære sjøfugler radius varierer dessuten sterkt fra ulike steder, sesonger og andre faktorer. Terner og måker driver regelmessig næringssøk opptil 20-40 kilometer fra hekkeplass. Ny kunnskap om hekkende svartbak i Agder kartlagt i BirdLife Norge-prosjekt med instrumentering av flere fugler, tilsier at arten regelmessig driver matsøk flere mil ut fra hekkeplass. Svartbak fra Mandal søker etter mat nær Norskerenna, 60-100 kilometer ut fra hekkeplass. Her gjør trolig oppveltninger av vannmasser og annet området gunstig for næringssøk. Utenfor Hordaland går Norskerenna nærmere kysten. Instrumentering av sildemåker fra Bergen sentrum har vist næringssøk langt ut i havet utenfor Øygarden i hekkeperioden.

Sjøfuglene er ikke tilfeldig fordelt, de forteller oss hvor vi har spesielt verdifulle marine ressurser, og en kartlegging av fugler- og dyres bevegelser må på plass. Disse undersøkelsene må gjøres over flere år slik at vi får kartlagt mellomårsvariasjonene. Spesielt kysten utenfor Vestland er spesielt verdifull, siden Norskerenna går såpass nære land.

Oppsummering

- Testanlegget er planlagt plassert i et kystnært område med høy konflikt med trekkende fugler og der antallet individer på næringssøk er antatt høyt store deler av året.

Konsentrasjoner av sjøfugler og annet marint dyreliv utenfor Øygarden og Hordaland er ikke kartlagt. Det er behov for økt kunnskap om vandringer til hekkende sjøfugler i regionen. Undersøkelsene må gå over flere sesonger. Undersøkelser i utredningsområdet ved hjelp av digital overvåkning og radar er nødvendig, også for at undersøkelser i en eventuell driftsfase skal få verdi.

- Kunnskap om denne teknologiens påvirkning på fugler mangler. Både kollisjoner og unnvikelse er aktuelle temaer på effekt/konsekvens.

BirdLife Norge mener prosjektet ser konfliktfylt ut og at NVE må belage seg på å ikke gi konsesjon til prosjektet i en senere fase.

For BirdLife Norge

For BirdLife Norge avd. Hordaland

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken
generalsekretær

Michael Fredriksen [sign.]
leder